

Bumbac - Factori Cheie pentru Producție Sustenabilă

Автор(и): доц. д-р Божин Божинов, от Аграрния университет в Пловдив

Дата: 20.03.2017 Брой: 3/2017



Combinatia corectă de soiuri, mașini și tehnologie este de o importanță deosebită pentru cultura bumbacului. Prin urmare, în ciuda creșterii semnificative a suprafețelor cultivate în ultimii doi ani, exemplele de producție economic reușită sunt extrem de puține. Acest lucru a început deja să ducă la o diferențiere a producătorilor în două grupuri. Primul se bazează exclusiv pe sprijinul specific pe hectar pentru a obține un venit net. Al doilea grup de producători este cel pentru care sprijinul specific a fost introdus la nivelul UE. Aceștia sunt tocmai acei agricultori care au nevoie de sprijin pentru a completa venitul principal din cultură până la niveluri de profit similare celor de la alte culturi de câmp.

Istoric, bumbacul ca plantă de cultură în țara noastră a ocupat suprafețe extrem de variabile ca mărime – de la 7000–8000 de hectare la începutul secolului al XIX-lea, până la impresionantele 1.800.000 de hectare în 1953 și o scădere ulterioară până la un nou minim de aproximativ 3000 de hectare în 2014. O trecere în revistă a

motivelor acestor fluctuații extreme arată că cultura prosperă în perioadele cu sprijin special la nivel național și scade drastic în lipsa acestuia.

Deși condițiile climatice favorizează dezvoltarea acestei plante sudice și biologic foarte rezistente la secetă, este clar că alți factori îi determină succesul sau eșecul ca cultură în țara noastră. Cu toate acestea, potențialul său existent a fost recunoscut încă de la începutul secolului al XX-lea, când (în 1932) a fost înființată în orașul Șirpan o Stație Agronomică Experimentală de Stat specializată cu producție de semințe, redenumită mai târziu Institutul pentru Culturi de Bumbac și Cereale.

Ca urmare a muncii pe termen lung a acestui institut, a IRGR "K. Malkov" din Sadovo și a Universității Agronomice din Plovdiv, de-a lungul anilor au fost create zeci de soiuri de bumbac, unele dintre ele răspândindu-se mult dincolo de granițele țării (M. Bojinov și B. Bojinov, 2010). Eforturile a zeci de amelioratori, agrotehnici și specialiști în protecția plantelor au condus la crearea unui grup specializat de soiuri care (în combinație cu o agrotehnică bună) sunt capabile să asigure producții ridicate în condițiile țării noastre. În condiții favorabile și cu agrotehnică adecvată, în condiții de producție s-au obținut producții de peste 220 kg/decare, în timp ce în condiții experimentale și cu posibilitatea de irigare, producțiile pot atinge peste 450 kg/decare (Spasova et al., 2010).

După cum s-a indicat deja, ***unul dintre principalii factori pentru răspândirea cu succes a culturii în țara noastră se dovedește a fi existența unui sprijin specific pentru producția sa.*** Această problemă fundamentală a devenit deosebit de acută în perioada de după 1990, în care suprafața s-a redus de la peste 150.000 de decare la sub 3000. Motivele au fost atât existența unor oportunități pentru o producție semnificativ mai eficientă a culturii în afara UE (prin utilizarea soiurilor modificate genetic), cât și accesul producătorilor competitivi din UE la subvenții specifice culturii.

Abordări pentru rezolvarea ambelor probleme principale au fost propuse de echipe științifice cu participarea autorului acestor rânduri. Astfel, chiar înainte de aderarea țării noastre la UE, a fost dezvoltată și depusă pentru testare în sistemul IASAS prima candidat-varietate biotehnologică bulgărească, a cărei creare avea ca scop rezolvarea uneia dintre principalele probleme ale culturii – lupta împotriva infestării timpurii cu buruieni. Din păcate, ca urmare a aderării țării la UE, înregistrarea și distribuirea acestui soi au devenit imposibile, motiv pentru care dezvoltarea sa (precum și a altora similare) a fost întreruptă. Pe de altă parte, a fost ridicată problema plasării producătorilor bulgari pe picior de egalitate cu alți agricultori din UE (Bojinov și Bojinov, 2010). Și deși problema a primit o soluție parțială de-a lungul anilor (prin accesul la programul *De minimis* din perioada de programare anterioară a PAC), aceste niveluri de sprijin s-au dovedit extrem de insuficiente pentru a menține interesul producătorilor.

Accesul la un sprijin identic cu cel al altor producători europeni a devenit posibil odată cu începerea noii perioade de programare a PAC – din 2015, când *Regulamentul (UE) nr. 1307/2013* i-a acordat Bulgariei dreptul de a acorda plata specifică pe hectar pentru bumbac. Valoarea acestei plăți specifice este stabilită în Regulament la 584,88 euro/ha în 2015 și 649,45 euro/ha pentru 2016 și anii următori. Condițiile pentru primirea acestei plăți specifice sunt stabilite în art. 17 din *ORDONANȚA nr. 3 din 17.02.2015 privind condițiile și procedura de aplicare a schemelor de plăți directe* și sunt exprimat pe scurt în cerințele: (1) de a utiliza soiuri

înregistrate în Lista de Soiuri a Republicii Bulgaria sau în Catalogul European; (2) de a atinge o densitate minimă de semănat de 8000 de plante/decare; (3) de a prezenta un contract de cumpărare semnat până la 01.12. În Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 însuși, există o condiție suplimentară inclusă, și anume – sumele pe hectar sunt valabile doar până la atingerea așa-numitei "suprafețe de bază", care pentru țara noastră este stabilită la 3342 ha. Dacă suprafața care îndeplinește condițiile pentru ajutor într-un anumit an depășește suprafața de bază stabilită, suma specificată este redusă proporțional cu depășirea suprafeței de bază.

Odată cu apariția posibilității de sprijin specific de o sumă semnificativă, interesul producătorilor bulgari pentru bumbac a crescut brusc și deja în 2015 suprafața a atins peste 27.000 de decare. În 2016, suprafețele declarate depășeau deja 51.000 de decare, ceea ce înseamnă că nivelurile prevăzute de sprijin sunt extrem de atractive pentru agricultori. Pe de altă parte, însă, acest lucru înseamnă și că, din cauza depășirii suprafeței de bază, valoarea ajutorului specific pe hectar de bumbac, în loc să crească, va fi redusă conform cerinței Regulamentului. Suma exactă pentru 2016 urmează să fie stabilită după ce SFA finalizează procesarea datelor privind suprafețele eligibile pentru cultură, dar este deja clar că această sumă va fi semnificativ mai mică decât în anul precedent.

Această stare de fapt creează necesitatea ca agricultorii să abordeze cu foarte multă atenție decizia dacă și câtă suprafață să semene cu bumbac în 2017. La prima vedere, există o serie de premise pentru ca cultura să continue să se răspândească cu succes. Printre acestea se numără existența unui număr suficient de soiuri bulgărești înregistrate în lista națională de soiuri (18), precum și în *Catalogul European al Plantelor de Câmp* (peste 180 în plus). O altă premisă importantă este existența de mașini suficiente moderne care pot fi ușor adaptate (de ex., semănătoare, cultivatoare etc.), și de mașini care pot fi achiziționate la prețuri relativ scăzute din Grecia vecină.

Totuși, chiar faptul că agricultorii din Grecia vecină au redus drastic suprafețele cultivate cu bumbac în ultimii ani ar trebui să pună producătorii în alertă. Condițiile din cele două țări sunt suficient de diferite încât nu pot fi făcute comparații directe, dar reacția agricultorilor greci este o indicație că lucrurile nu sunt atât de simple.

Un exemplu foarte important în acest sens este bogata diversitate de soiuri. Deși la prima vedere aproape nesfârșită, ea este în mare măsură aparentă, deoarece soiurile adaptate pentru cultivarea efectivă în condițiile țării noastre reprezintă un cerc extrem de limitat. Încă de la începutul schimbărilor în țara noastră, au fost făcute în mod continuu încercări de introducere a unor soiuri străine – atât din Grecia, Turcia, cât și din SUA – dar toate aceste încercări de până acum au eșuat. Apropo, rezultate relativ satisfăcătoare s-au obținut în principal cu soiuri grecești, la crearea cărora a participat o generație mai veche de soiuri bulgărești. De aceea este foarte important ca atunci când selectează soiuri pentru cultivare, producătorii (în special cei care abia se familiarizează cu cultura) să apeleze la adevărați specialiști calificați pentru ajutor și să evite să accepte pur și simplu informațiile disponibile pe internet sau din surse întâmplătoare.

Acest sfat este valabil atât în ceea ce privește selecția compoziției soiurilor, cât și selecția tehnologiei (și a echipamentului tehnologic corespunzător) pentru cultivarea culturii. De exemplu, cultivarea larg practică la nivel mondial cu spațiere între rânduri de peste 85 cm a fost testată de multe ori în țara noastră și și-a dovedit întotdeauna ineficiența. Același lucru este valabil și pentru o serie de regulatori de creștere și pesticide, ale căror

aplicații recomandate în condiții de cultivare irigată și neirigată sunt substanțial diferite și, în consecință, rareori aplicabile pentru țara noastră.

Combinatia corectă de soiuri, mașini și tehnologie este de o importanță deosebită pentru cultura

bumbacului. Prin urmare, în ciuda creșterii semnificative a suprafețelor cultivate în ultimii doi ani, exemplele de producție economic reușită sunt extrem de puține. Acest lucru a început deja să ducă la o diferențiere a producătorilor în două grupuri. Primul se bazează exclusiv pe sprijinul specific pe hectar pentru a obține un venit net. Deși în 2015 acest lucru a condus la rezultate pozitive, deja în 2016 lucrurile s-ar putea întoarce împotriva lor în funcție de nivelul la care este determinat sprijinul, adică abordarea acestui grup de producători (îi vom defini ca "dependenți de subvenții") este foarte instabilă din cauza acțiunii mecanismelor pur de piață – numărul lor va crește până când valoarea subvenției va scădea sub fondurile minime necesare pentru crearea și menținerea unei culturi cu densitatea minimă obligatorie.

Al doilea grup de producători este cel pentru care sprijinul specific a fost introdus la nivelul UE. Aceștia sunt tocmai acei agricultori care au nevoie de sprijin pentru a completa venitul principal din cultură până la niveluri de profit similare celor de la alte culturi de câmp. Abordarea acestor producători este mult mai durabilă, deoarece se bazează pe combinarea unei producții din ce în ce mai eficiente cu sprijinul suplimentar din partea UE. Acești producători sunt cei care vor putea continua producția de bumbac chiar și după încheierea PAC actuale, când (după cum devine deja clar) nivelurile generale de sprijin pentru agricultori vor scădea, iar valoarea sprijinului specific pentru bumbac (și dacă va mai exista vreunul) va fi încă subiect de dezbateri.

În acest context, este deosebit de important să se folosească sprijinul disponibil până în 2020 pentru a stabili combinațiile corecte de soiuri, mașini și